

# SZÉKELY HIRLAP

POLITIKAI S VEGYESTARTALMU KÖZLÖNY.

## KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS

NAGY-KÖZ ELEJE.

Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beíratásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.

Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz., és J. Haasenstein és Vogler Bécsben (Wollzeile 9-dik sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton, reggel, NAGY FÉLÉVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre . . . . . 1 frt 30 kr.  
Félévre . . . . . 2 „ 50 „

## Előfizetési fölhívás

a

## „SZÉKELY HIRLAP”

politikai s vegyes tartalmu közlőny második félévi folyamára.

Midőn lapunk, mindjárt letelendő, első félévi folyamára visszatekintünk: nem tehetjük, hogy némi aggály, de egyszersmind némi megnyugvás is el ne fogjon bennünket.

Az aggály a kitűzött cél és az elért eredmény közti különbségre vonatkozik. Fölhasználtuk-e eléggé a rendelkezésünkre álló csekély segéd-erőket? Fölöleltük-e eléggé és minden oldalról a közlésre várakozó anyag-halmazt? Leküzdöttük-e a kezdet hatalmas nehézségeit? Mindezek oly kérdések, melyekre nem mi, csak tisztelt olvasó közönségünk képes, lapunk eddigi számaint végig forgatván, megfelelő választ adni.

A megnyugvás azonban, melyre ép az eddigi eredmény — reméljük méltán — jogosít föl, annyit legalább felel ama kérdésekre, hogy: *erőnk szerint nem hiányzott az igyekezet.* Tekintve a központtól való távolságot; az irodalmi erők szűkössége és nagy részt más téren elfoglalt voltát, és mindenek fölött lapunk rendkívül korlátolt terét: úgy hisszük méltó vádakkal nem illettethetünk az eddig elért eredmény csekélyisége miatt. S miután lapunk anyagi részen már is annyira emelkedett, hogy t. dolgozó társainkat némileg honorálhatjuk: reméljük, hogy a siker, melyet kivívtunk, csökkenés helyett, mindig gyarapodni fog.

A mi politikai irányunkat illeti: *a nemzet tulnyomó többsége ismételve megmutatta, hogy „a jobb rész” azon párté, melynek igénytelen, de hű harczosai valánk és leszünk ezentúlra is.* Adja isten, hogy nekünk is legyen egy kicsinyke részünk azon szolgálatban, melyet e párt, a Deák-párt, a hazának tön és meg vagyunk győződve: még sokáig tenni fog.

Lapunk beosztása sem fog változást szenvedni, mert az eddigi modor helyesnek mutatkozott; a változás legfőlegb arra fog szorítkozni, hogy — előfizetőink száma szerint — még több melléklettel fogjuk egyes számainkat bővíteni, mint azt eddig tevők.

Lapunk előfizetési ára marad a régi:

Negyedévre 1 frt 30 kr,  
Félévre . . . 2 frt 50 kr,

s az összegeket — mint eddig — elfogadja Maros-Vásárhelytt Wittich J. könyvkereskedése, vagy Imreh Sándor, ref. főtanodai nyomdász; vidéken minden m. kir. postahivatal.

Es most csak az van még hátra, hogy t. olvasóink pártfogását kikérjük mind az

előfizetésre, mind az előfizetők gyűjtésére, hogy minél többen lehessenek azon helyzetben, mint néhány buzgó támogatónk, kik a minden 10 előfizetőt gyűjtőt megillető tiszteletpéldányt szegény iskolának vagy községeknek ajándékozzák!

Maros-Vásárhelytt, 1869. június 8-kán.

SZÁSZ BÉLA,

a „Sz. H.” tulajdonos és felelős szerkesztője.

## Nem sajt, hanem szappan.

A „Magyar Polgár” egyik közelebbi számában, a szerkesztői értesítőben tudomásul hozza: hogy ezentúlra minden összeköttetést megszüntet azzal a „zuglap”-pal (már t. i. a „Székely Hirlap”-pal). Elmosolyodtunk ez értesítés olvasására, mert akaratlanul eszünkbe jutott azon szivtelen nagybátya, ki üldözött öcscsét következő atyafiságos intéssel taszította a nagyvilágba: eltakarodj szemeim elől; tud meg, hogy ezennel örökre leveszem rólad kezemet. Mire aztán a hálás öcs örvendő arczczal ezt a feleletet adta: köszönöm kedves nagybátyám, hogy leveszed rólam kezedet, hiszen úgy sem használtad egyébre, mint ütlegetésre.

Tehát a „M. P.” megszakítja lapunkkal az összeköttetést. Miben állott ez az összeköttetés? Felelet: abban, hogy al és felmunkatársaival persiflage-okat gyártatott lapunk s munkatársaink ellen. Hálás köszönettel tartozunk a nagybátyának (mindenesetre bátya, mert vénebb a „Székely Hirlap”-nál s a nagy czímet is megérdemli miután oly nagy foliuson jelenik meg) hogy ezt az összeköttetést elvégre megszüntetni kegyeskedett.

Őszintén bevalljuk: mikép mi ezentúl is foglalkozunk a „M. P.”-ral.

Nem azért, mintha mulatságos időtöltésnek tekintenők a szerkesztője és dolgozótársaival való kötődést: hanem azért, mert kötelességeink vannak az olvasó közönséggel szemben,

A ki nem azért lépett a journalistica terére, hogy nevét, mint szerkesztő hetenkint háromszor kinyomatva lássa: kettős kötelességet kell szemei előtt tartania: tehetsége szerint józan eszmék terjesztése által befolyással lenni a közértelmesség növelésére; s határozottan elébe-

állani annak, ki tudatlanság, roszakarat, vagy vezérkedésre vágyó viselkedéskből fél-szeg nézetek terjesztése által a nagyközönség tévutra vezetésében fáradozik.

S már miután nincs az a chinai, vagy örményországi csempészkereskedés, melyben annyi hamis portékát árulnának, mint a „M. P.”-ban: kötelességünknek tartjuk — az igazság s józan eszmék terjesztése szempontjából — figyelmeztetni az olvasó közönséget: vigyázva vásároljanak abból a kereskedésből, nehogy úgy járjanak, mint az egykori tót ember, ki a szappant megvette sajt helyett. S a mikor plane maszlaggal vegyítve árulná cikkeit: kötelességünk otteremni az antidotummal s mentől több olvasót megmenteni a bódulástól.

Ime, ez az ok, a miért mi meg nem szüntethetjük a „M. P.”-ral való foglalkozásunkat.

Különös passioja annak a mi polgártársunknak: gyanúsításokat, vádak gyártani alkotmányos kormányunk ellen. Egy kósza hír, egy hóbortos vidéki poetától vett áltudásítás, vagy telegramm elégséges arra, hogy kormányunk fejére anathemat kiáltó, vastagon aláhúzott sorokkal ékeskedő cikket gyártson belőle a szerkesztő.

Különös helyzetben lehetett a „M. P.” érdemes szerkesztője a mult hét közepén, a jun. 18-iki szám szerkesztése alkalmával. Nem lévén rendelkezése alatt aféle sepsiszentgyörgyi telegramm, melynek alapján, mint a minap, hathatós leczkét olvashatott volna a kormány fejére: így szólhatott egyik munkatársához, Molnár Antal urhoz: barátom, ön mozgékony fiatal ember, ránduljon ki a nagy természetbe s nézzen jósjelek után, melyekből következtetést lehessen vonni pecsovics kormányunk jövődő magatartására nézve. Ennek a roszakaratu kormánynak elég vastagon bemázoltuk jelenét, illő, hogy jövője bekormozásáról is gondoskodjunk.

Molnár Antal ur hiven engedelmeskedve, kirándult, nem tudjuk a Felek, vagy a Fellegvár tetejére — inkább hiszszük, hogy saját fellegvárába — s az ott látottak után következő jóslattal tért a szerkesztői irodába: „A kormány reformtörekvései felől örvendetes remények táp-

lálására ezen „első lépés“ nagyon is esekély mértékben jogosítja fel a szabadelvű intézmények valódi barátait.“ (Már t. i. Miklós pap, Mátrai Ernő, és Molnár Antal urakat). Mi magas stylusából levetkezettve azt teszi: meglásd érdemes olvasó, a kormánynak eszeágában sincs az a törekvés, hogy e valódi reformok terére lépjen. Hiában fekszik szemei előtt Horváth Boldizsárnak a bírói felelőségről alkotott törvényjavaslata, melyről a szakértők azt mondják: hogy szabadelvűbb törvényekkel e nemben, egy európai állam sem dicsekedhetik; hiában éljenezte meg a ház az ipar tárgyában hozott törvényjavaslatot, mint a melyről az lón kijelentve: hogy az iparszabadság mai szabadelvű álláspontja számbavételével van megalkotva: — előtte fontosabbak saját visiói, mint ezen „első lépések.“

A cikk, melyben e nagy fontosságú revelatio van letéve, I. számmal van jelezve. Kíváncsiak vagyunk a következő számokra; ezekből talán megtudjuk: minő állat belsejének vizsgálatából emelkedett a fiatal augur e jóslatra — mi azon hiedelemben vagyunk: hogy saját mája és veséi sugallatából. — minő baljóslatu madarak jelentek meg előtte a láthatáron?

Addig is, míg ezek iránt felvilágosítást nyernénk, óva intjük olvasóinkat — azon zugban, melyben szavaink némi meghallgattatásban részesülnek — vigyázva éljenek e jóslattal, mert nem sajt az, hanem szappan.

## Országgyűlés.

XXVI.

A képviselőház jun. 15-én tartott üléséből kiemeljük a belügyminiszter választát kivonatilag, melyet Császár Bálint és Kapp Gusztáv — két erdélyrészi képviselő — interpellációira adott.

Br. Wenckheim Béla, miniszter:

Császár azt kérdé: Van-e tudomása a Fogarasvidéken létező alkotmányellenes viszonyokról, az ott működő reactionalis mozgalmakról, és mit szándékozik annak megállítására tenni? Válasza erre az, hogy tudomása van az ottani, bizottmányi ülésben történetekről. Inditvány tétetett, hogy a képviselő választásokra ne választassék közp. bizottmány, de miután a legizgatottabb inditványok dacára a bizottmány megválasztatott, a megyei bizottmányt törvényszegülésről nem vádolhatja. De miután a választás azzal indokoltatott, hogy erkölcsi kényszerből hajtattott végre, figyelmeztette a vidék főkapitányát, hogy jövőre rendreutatis által vegye elejét az ily vitáknak és indokolásoknak. A mi végre a képviselőválasztások alkalmával az ottani állami tisztviselők erőszakoskodását illeti, e tekintetben megtette a kellő intézkedéseket, és a vizsgálat után a bűnösök ellen a törvény szigorát fogja alkalmazni. (Császár B. kijelenti megelégedését és a ház a választ tudomásul veszi.)

Kapp interpellációjára válaszolja, hogy a szász egyetem azon jogosultságát, miszerint községi, kerületi hatósági szervezést készítsen, el nem ösmerheti, mert az az egész országot illeti és a törvényhozás elé tartozik. Egyébiránt a kormány a felterjesztett tervezetet alapul vette és csak ott tett változtatásokat, hol azt megváltoztatni czélszerűség tekintetéből szükséges volt. Tett pedig két változtatást, egyet a censusra, egyet a választás módjára. Választók azok, kik a képviselő választások alkalmával már gyakor-

latban levő qualificatiót kimutatják, nem pedig mint a szász egyetem javasolta, hogy faluban, mezővárosban és városokban más-más census legyen. A választási módozatra a szász egyetem az indirekt választást javasolta, a kormány pedig czélszerűbbnek tartotta a direct választást alkalmazni. Azon kérdésre, miért nem hallgatta ki az illetőket az ideiglenes szabályok kibocsátásánál, azt válaszolja, hogy a törvény ezt nem rendelé el, azonban mindamellett igyekezett magának tájékozást szerezni, csak hogy nem azokat kérdezte meg és hallgatta ki, kik a most elavult rendszer barátai, hanem azokat, kik a mostani korszellemet és kíváncsalmait felfogják. (Helyeslés.)

Kapp Gusztáv egész terjedelmében nem értvén meg tökéletesen a választ, kéri a házat, hogy a legközelebbi ülések egyikére tűzze ki napirendre. (Felkiáltások: Tudomásul vesszük!)

Zsedényi, Irányi, Tisza K., Almásy S., napirendre tűzését kéri. Bethlen J. gr. tudomásul kívánja venni. A jobboldal türelmetlenkedve a tudomásul revést hangoztatta. A vitának Wenckheim miniszter vetett véget, kijelenté, hogy nincs ellenére, ha az egész ügy néhány napra elhalasztatik. (Általános helyeslés. A szélső balon élénk éljenzés.) Kapp köszönettel fogadja a miniszter készségét.

XXVII.

A képviselőház XXX-ik ülésén, jun. 16-án Csengeri Antal (hosszas, élénk éljenzés jobbról) és László Imre (hosszas, élénk éljenzés balról) megbízó leveleit mutatja be az elnök.

Két interpelláció és egy bizottsági jelentés után:

Mikó Imre közlekedési miniszter két t. javaslatot terjeszt elő. Az egyik a magyar északeleti vasutból kiágazó Homonnán át Premysl irányában Gácsországba vezető vasútra vonatkozik, mely t. javaslat már a mult országgyűlésen előterjesztve volt, de a ház által visszautasított azon utasítással, hogy a miniszterium az eperjes-dukai, vagy tornovi és munkácsi vonallal összehasonlítva vegye új tanulmányozás alá a vonalt. A miniszterium ennek eleget tett és az előtanulmányozással együtt terjeszti elő most a t. javaslatot és az engedélyokmányt. Továbbá előterjeszti a fehérvár-grázi ugynevezett nyugati vonalról szóló t. javaslatot a hozzátartozó engedélyokmányokkal együtt. Kéri ezeket a megválasztandó vasúti és pénzügyi bizottságoknak kiadni.

Egyszersmind válaszol Kraljevic horvát követnek interpellációjára, melyben azt kérdé, elkészítette-e az észék-sziszeki vonalra vonatkozó törv.-javaslatot. Erre nézve válaszolja, hogy míg egy vonal meghatározva nincs, addig t. javaslatot nem lehet készíteni.

Ezen vonalnál 3 közt kellett választani, a Dráva-, a Szávavölgyön és az ország közepén Szlavonián keresztülvonuló vonalok közt. A két első mellett technikai előnyök szólnak, a harmadik mellett hadászati tekintetek és a horvát nemzet kíváncsághoz képest politikai tekintetek. Hogy melyik választassék, az a legközelebbi fogja előterjeszteni az e vasúti vonalra vonatkozó t. javaslatot.

Kraljevic Benő horvát nyelven megnyugvását fejezi ki a nyert válasz felett, melyet azután Anker Hugó magyarul tolmácsolt. (Éljenzés.)

Elnök kijelenti, hogy a benyújtott t. javaslatok ki fognak nyomtatni és a vasúti és pénzügyi bizottsághoz utasítatni.

Gorove I. a belügyér és a maga nevében a népszámlálásra vonatkozó t. javaslatot nyújt be azon kéréssel, hogy még ez ülészekben tárgyalassék, miután a t. javaslat tartalma szerint a népszámlálást jövő év jan. 3-án kell megindítani, addig pedig sok intézkedés szükséges.

Ezután a mentelmi 10-es bizottságra adtak be a szavazatok.

Ennek befejeztével megszavaztatott véglegesen a VII. t. cz. megváltoztatásáról szóló t. javaslat.

XXVIII.

A képviselőház jun. 17-iki ülésében, néhány kérelem benyújtása után a mult ülésben történt szavazás eredménye hirdettetett ki, mely szerint a mentelmi bizottságba megválasztottak;

Somossi Ign. Simonyi L. báró, Bogdán, Kugler István, Török D. Justh J., Rannicher J., Horváth D., Hoffmann P. és Paczolay J.

Szontag Pál (gömöri) kérdi a közlekedési minisztertől, ha szándékozik-e a kormány a Putnok felé tervezett vasútvonalat egész Pelsőczig kiépíteni s mikor? Kiadatik a miniszternek.

Gorové L. miniszter attól indítatva, hogy a napokban és mais több az ipar rendezésére vonatkozó kérvény nyújtott be, kijelenti, hogy az iparügy rendezéséről szóló t. javaslat készen van, és hogy a szünetelés után azonnal be fogja nyújtani. (Helyeslés.) Egész általánosságban megjegyzi, hogy e t. javaslat az iparszabadság elvére van fektetve. (Általános helyeslés.)

Az állandó bizottság jelenti, hogy Csengeri Antalt, és László Imrét, miután jegyzőkönyveik rendben vannak és kérvény ellenük nem érkezett, a 30 nap fenntartása mellett igazolta.

Ezután a vasúti, pénzügyi és a függő adósságokat ellenőrző bizottságokra adtak be a szavazatok. Ennek befejeztével Horváth D. a közp. bizottságnak a bírói hatalom gyakorlásáról szóló jelentését olvassa fel. A bizottság a t. javaslat elfogadását ajánlja a szövegnek némi változtatásával.

XXIX.

A képviselőház XXXII-dik ülésén kihirdettetett a mult ülési választások eredménye, és pedig megválasztottak:

A vasúti bizottságba: Brogyányi Vincze, Dániel Pál, Gajzágó Sal. Ivánka Zsig., b. Kemény Gáb., Latinák Rud., Madocsányi P., Majláth Ist., Muszlay Sánd., b. Podmaniczky Fr., gr. Pejacsevics Lászl., Róth Lászl., Szeniczey Öd., Urháy Gy., Somossy Ignác.

A pénzügyi bizottságba: gr. Bethlen Farkas, Bittó Ist., Beczerédj Lászl., Csengeri Ant., Ghyecy K., Kautz Gyula, Kuhinka Fer., Máriássy B., Ocskay Rud., Pulszky Fer., Szontagh Pál (csan.) Wahrmann Mór, ifj. gr. Zichy József, Zsedényi Ed., gr. Hhuen H.

Az államadóssági bizottmányba: Szirmay Ferencz, Huszár Ist., gr. Kálnoky Pál, gr. Zichy Jenő. Póttagok: Wodianer Béla, Szüllő Géza.

Felszólamlás kettő történt. Gr. Teleki Domokos kérdé az igazságügyért, vajon fog-e arra működni, hogy a királyhágon inneni és tuli bírák fizetése közti aránytalanság mielőbb elenyészessék? A miniszter azt felelé, hogy erre nézve a ház a jövő évi költségvetés tárgyalásakor határozhat.

A kérdésttevő gróf a válaszzsal megelégszik.

Éber Nándor a miniszterelnököt hivta föl, hogy a Koós Ferencz, bukaresti ref. lelkészen elkövetett méltatlanságokról van-e tudomása, s mit szándékozik ez ügyben tenni, mikor az erdélyrészi ref. consistorium küldöttségét a romániai hatóságok nem támogatták. A miniszter később fog felelni.

A pénzügyminiszter a horvát miniszterium jövő évi szükségleteiről szóló törvényjavaslatot nyújtja be.

Az igazságügyér a testi büntetés eltörléséről szóló törv. javaslatot teszi a ház asztalára.

Kiadatnak az osztályoknak.

## Kerkápoli Károly beszéde.

A képviselőház máj. 28. üléséből.  
(Folytatás.)

Ha ezt, mint látom megengedik, akkor én nem tudom, hogy azon állapotot, a mi akkor nem volt szük, mi szükítette meg azóta? talán a közben lefolyt évek emelő hatása, azon hatás, mely a nép intellectualis és morális életére az oly gyászosnak annyszor lerajzolt időben lett gyakorolva? mert ha ez nem, úgy inkább azt kellene elővélni, hogy a mely alap akkor nem volt kevésbé tág, tán még ma sem olyan, mivel hogy a nép intellectualis és morális ereje az abszolutizmusnak reá önsúlylyal nehezedett két évtizede alatt nem nevedkedhetett, miután az emelő hatást soha, és sehol nem gyakorolt. Vagy tán a 48-as párt hivi igazat akarnak adni azon hires könyv írójának, a ki könyve czimlapjára azt írja: „Rückblicke auf die letzten 10 Jahre.“

— s benne megirta azon roppant emelkedést, melyet az ország vagyonsági, értelmi s erkölcsi tekintetben nyert volt a Bach-regime alatt? Ha ez így van, akkor kívánságukat értem; ha nem így van, úgy nem érthetem azt. (Élénk helyeslés a jobb oldalon.)

Különbösen hiszen lehetnek érvek, miket én nem látok, és mihelyt meggyőzőnek, arról, hogy azt jó okok kívánják, hozzájárulok, a priori est tenni nem merném, s ezért én e kérdésben irányt jelölni ki, korainak tartom.

Egy másik esetet is hozok fel például. (Halljuk!)

A tulsó fél azon szónokai, kik általában érinték a tárgyat, mindannyian megütözköztek azon szándok lehetőségén, sőt látszatán, a melyet részint a trónbeszéd szavaiból, részint sorai közt, részint, mint Debreczen város érdemes képviselője mondotta, a kormánynak összes irányából kiérezni vélnek, hogy t. i. a miniszteriális omnipotentia vagy nem tudom mi akar életre kelteni, az önkormányzat rovására, ennél fogva hangsúlyozni akarják azt, hogy legyen meggyőző, de úgy, hogy az önkormányzat veszélyezve és megölve ne legyen.

En velük e tekintetben tökéletesen egyetértek, és mindjárt hangsúlyoznám az önkormányzat fentartásának szükségét, ha meg volnék győződve, hogy mikor mindketten ugyanazt mondjuk, az alatt ugyanazt is értjük. Mert rég megmondták a latinok: „si duo faciunt idem, tamen non est idem, — mi akkor is igaz, ha úgy mondjuk hogy: „si duo dicunt idem, tamen non est idem.“ Lehet, hogy az önkormányzat alatt én tán mást értenék, mint a képviselők, és mégis ők is, én is a mellett plaidiroznánk, egészen úgy, mintha mindnyájan ugyanazt akarnók, pedig nem úgy lenne, mert mindegyikünk mást értve a szón, sajátlag másra törekednék.

Egészen oly eset lenne és, a minő egy másik irányban valóban fennforog. Azon egyetértésből ugyanis, melyet ellenünkben azon egész tulsó fél tanusít, mikor az alap ostromáról van szó, bárki is hajlandó lenne azt vélni, hogy céljuk teljesen egy s azon, pedig hát nem úgy van, csak a tagadásban egyek, különben mást akarnak mindenki árnyalat.

És ez igen fontos, miatta azon igen szerény cél sem lesz elérhető, a melyet választási javaslatával Tisza Kálmán elérni ohajtott, hogy t. i. abból s az itt történetekből tudja meg a világ, s az alkotmányos fejedelem, hogy van e házban egy tekintélyes párt, a mely nincs megelégedve a közjogi helyzettel és helyette mást akar. Nem lesz elérhető, miután azt abból megtudni nem fogja sem a világ, sem az alkotmányos fejedelem; miután abból, a mi itt történik, nem az látszik ki, hanem az, hogy van itt három, többé kevésbé tekintélyes párt, a melyek abban, hogy mit nem akarnak, tökéletesen egyetértenek, de abban, a mit akarnak, már nem. (Élénk helyeslés jobbról!) Ez nagyon fontos mind a világ itéletére, mind a fejedelem elhatározására, mert ha a fejedelem kénytelen azt mondani magának, hogy azon esetben is, ha a mit én nem engedek meg, hogy lehető volna, a baloldali törekvések egyik vagy másik árnyalatukban ez idő szerint megvalósulnak: nem lenne megnyugvás, miután a mi kielégíti az egyik árnyalatot, nem elégíti ki a másik kettőt, s miután az elégedetlen maradt elemhez hozzá jönne még a mi csekélységünk: úgy valóban nem tudja, hogy a megnyugtatóra törekvésből mi okon változtatná meg a jelen helyzetet?

Attól félek, a világ is úgy járna vele, hogy ha p. o. ohajtása, szíve szerinti jó kívánnal oly formával, mint a minővel az u. n. 48-as párt szolgál Csehországnak, a közjogi alap megváltoztatását elő is segítné, kénytelen lenne magának megvallani, hogy ezzel mit se nyert, miután Magyarországon ismét nincs megnyugvás, következésképp nincs meg azonerő, mit csak az általános megnyugvás nyújthat, s így nincs mit számításába fölvehessen.

Méltóztassanak meggyőződve lenni, ha a baloldali törekvések egyik vagy másik árnyalatukban meg is valósulhatnak, általános megnyugvás csak úgy állna be, ha resignatióval fogadnák a többi árnyalatok, más különben nem. E föltét alatt még így is lehet az.

Mélyreható törvénytől nagyon természetes, hogy azon tény, a mely szerint a számtalan lehetőségek közül a törvényt csak egyike a

lehetőségeknek valósított meg, elégedetlenséget kelt mindazoknál, a kik más lehetőséget akartak megvalósítani. Hogy a lehetőségek tömegében, azok megszámlálhatlan sokaságában egyetlen lehetőség mellett egyértelműség fejlődött ki, ezt emberek közt kívánni nem lehet. Már az is nagy dolog, ha a lehetőségek milliójain közül egy kiválik és többségre kerül. Ide járul, hogy azon emberek száma mindig fölötte nagy, a kiknek vágyaik, ohajaik határozatlanok, nincsenek megelégedve, kényelmetlenül érzik magukat, de hogy mi az, a mit kívánnának, arról magoknak számot nem adhatnak. Ilyen ember több van, és ezek mindig a negatív terén állnak, ezek mindent elleneznek, de ezekkel egy pártnak sem lehet építeni. Méltóztassanak meggondolni, hogy ha azon lehetőség lenne is egyszer megvalósítható, a mit annyira ohajtanak, vajon ha a többi lehetőségek hívei és a határozatlanok serege azt resignatióval nem fogadja, ha nem lesz meg a formászerűen csak törvényben nyilatkozható nemzeti akarat iránti azon pietas, a mely mellett a többiek megengedhetnék, hogy ők hibáztak, és ha ennél fogva nem mondják: legyen úgy; várjuk a további igazolást az élet tanuságától: akkor megnyugvás soha sem leszen, pedig, s ezt meg én mondom, nincs oly emberi institúció, oly alkotmányos intézmény, a mi a nemzetek egész súlyának ráfektetése nélkül a nemzetnek a kívánt szolgálatot megtegye, ilyen nem létezik.

De visszatérek oda, a honnan eltértem, nevezetesen, hogy kész volnék kimondani, hogy úgy reformáljunk, hogy ez az önkormányzatnak kárára ne legyen, mihelyt tudnánk, hogy mit értenek az önkormányzat alatt azok, a kik ezt szintén fenntartani kívánják. Én az önkormányzat alatt p. o. azt értem, hogy nem említve az egyes ember és a család dolgát mi a közönség elé tulajdonkép nem tartozik, mindenki kormányozza magát és végezze a maga dolgát. Ha ők is így értik a dolgot, úgy én velők egyetértek. De ha azt értik, hogy a közönség dolgát e helyett végezze szintén a megye, meg hogy az ország dolgát is, mint ez legalább a végrehajtás terén eleddig úgy történt, végezze megint csak a megye (Élénk helyeslés jobbról), már ebben én nem érthetek egyet. Pedig az ellenkezőt kimondani nem oly igen könnyű. Én gondolkodtam s számot vetettem magammal, mert lelkemből kívánom, hogy az önkormányzat valóság legyen, de számtalan akadályt látok azon első helyen nevezett cél elérhetése útjában, hogy a község végezze a maga dolgát. Vajjon az intellektuális erővel e célra oly arányban fogunk-e rendelkezni, a mint szükséges? ezt a következtetés fogja megmutatni. Adja az Isten, hogy úgy legyen, én kívánom, de nem tudom, s azért nem merném ezt feltétellel tenni a reformra nézve.

Nem mondom ugyan, hogy nem lehet, de ha nem lehet, hát csakugyan nem lehet. Mi a kérdés másik felét illeti, 800 esztendő bizonyítja, hogy az ország dolgát is, ha nem is akarták, kénytelenek voltak a megyék végezni, miután 1848. előtt a kormánynak a centrumon kívül más organumai nem voltak, s ma is csak kivételképp vannak. Ha egyáltalában akarta valaki az ország dolgát elvégezni, ezt a megyéknek kellett tenniük. Ez tehát nem oly tiszta kérdés, hogy általában kimondhassuk, hogy jövőben ez így legyen, bár én azt sem akarom már most így kimondani ezuttal, hogy amugy legyen. Egyet azonban modhatok, hogy ez idő szerint csakugyan úgy van, hogy a megyék végzik tetteleg az ország dolgát is. És mert ez így van, sajátságosnak tűnnek fel előttem azon recriminációk, mik többek által a kormánynak a választások körül elkövetett beavatkozásai és visszaélései themája alapján felhordattak. Mégis nagy hatalmu emberek ezek a mi minisztereink, (Felkiáltás balról: Bizony nagy mesterek!) ha a törvényhatóságok választott tisztviselői által, mint a kiket egyedül használhatnak, — azaz egy-két királyi komisszárius, az egész országot véve, számba alig jöhet — a miniszteriális omnipotentia javára be tudtak avatkozni. Hiszen emberek, eszközeik, a melyekkel beavatkozhattak volna, nincsenek. A vizsgálati adatokat nem ismerem, és így nem ítélek a recriminációk alaposága felett; nem tartom azonban a beavatkozást valószínűnek, mert az a kérdés: quibus auxiliis? és az auxiliumot, ha csak a törvényhatóságok választott tisztviselőiben nem, másban

nem találom. Mit szintén nem akarok hallgatással mellőzni, bár megtörténhetik, hogy helyzetben azt gondolhatná valaki, hogy Cicero pro domo sua, mit Simonyi Ernő az erdélyi választásokra vonatkozva mondott a honnan szerencsém volt nekem is mandátumomat nyerhetni. Szerinte ugyanis az ottani választások nem a nép valódi akaratának nyilvánításánál tekinthetők, miután ott nem a törvény alapján hajtottak végre a választások s miután ott egyáltalában nem alkotmányos, hanem kivételes állapot van. Először is én azt, hogy kivételes állapot ellentétet képezne az alkotmányos állapottal, már magában véve nem ismerhetem el. Rómában a diktatura kivételes állapot volt, de miután az alkotmány alapján nyugodott, tökéletesen alkotmányos vala. Erdélyben, úgy tudom, az 1848-iki kolozsvári törvény provideált e tekintetben, a választásokat akkor a gubernium, később az azt felváltó miniszterium által kiadandó rendeletek alapján fektetvén, s így törvények alapján hajtottak végre a választások ott is.

Elismerem, hogy az akkori guberniumi és a mostani miniszteri rendelet közt van különbség, s ez az, hogy akkor a törvény által megkivánt határidő, az idő rövidsége miatt nem tartathatott meg, míg most megtartott. Ha ez nagy baj, akkor megadom magamat, noha azt hiszem, hogy akkor, mikor a kormány a törvényt megtartja, mivelhogy az lehetséges, ezért neki szemrehányásokat tenni nem lehet. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Legyen szabad összevonnom előadásomat abban, hogy a közjogi alapot a választási felirathoz ostromolni nem kívánom, sőt inkább azt egyelőre bevezetett ténynek veszem, egyelőre, a mit úgy értek, hogy a formát nem kell változtatni, míg a test nem változott; hanem hogy ha az események hatalma folytán ez majd megváltozik, akkor kell megváltoztatni annak is, s hogy a reform kérdésekben az irány megjelölését akkorra vélem halasztandónak, midőn ezen kérdéseket megbeszéljük, nehogy praecooccupáljuk a dolgot, s ezt annyival is inkább, miután az ellenkező eljárás már csak az általam illusztrációként felhozott pár kérdés tanusítása szerint is nehézségeket okozna.

Ezért részemről mindkét felében a bizottság által előterjesztett felirati javaslatot pártolom.

(Vége.)

## KÜLFÖLD.

A párizsi lapok általában rosálólágy nyilatkoznak a legközelebbi zavarokról. Abban is mindnyájan megegyeznek: hogy a zavargók haszontalan emberek voltak. A kormány mégis szükségesnek látja erőteljes rendszabályokhoz nyulni. Az elfogatások folytonosan tartanak, s a foglyok száma mintegy 1200-ra rug. A sajtó ellen megszorító rendszabályokat léptetnek életbe.

A „Köln. Ztg.“ azon kérdéssel foglalkozik: kik voltak tulajdonkép indítói a zavargásoknak, s honnan kapták a sok pénzt? Mint ő mondja: némely hírek szerint a rendőrség; ezt azonban nem hiszi, mert a kormányt esélyesebbnek tartja, hogy sem maga fesse az ördögöt a falra. Az orleanistákról sem hiszi, hogy pénzt adtak volna, olyan csöcselék összetoborzására, mely a megfélemlített párizsi s franciaországi polgárt igazán a jelen kormány karjaiba hajtja. Legelfogadhatóbbnak azon véleményét látja: hogy az egész dolog, az erőspárt kémli kísérlete; hogy lássa: miképen viseli magát a párizsi nép, a forradalmi mesterkedésekkel szemben.

ANGOLORSZÁG. Az irbill fölött folytak a tárgyalások a felső házban. „Szóltak mellette, ellene, közvetítőleg. A konservatívok kérvények bemutatásában versenyeztek, melyek mindannyiszor az államegyház életéért könyörögnek. Egy liverpooli petíció 25,000, egy manchesteri 23,000 aláíró volt. Lesz-e sikere, a konservatívok ezen, s más nemü erőkördéseinek? Nem lehet tudni. A szabadelművek állítják, hogy keresztül megy; az ellenzék tagjai bizonyosnak tartják bukását. A „Times, mely két hét óta jövendőlgét a bill sorsáról, darabig elfogadását tartá bizonyosnak, azután elejtését, legujjabban ismét bizonyos győzelmét váriálgatja.

Különbösen a csekély számú irprotestansok mindent elkövetnek tehetségük szerint megbuk-

tatására. Tüntetnek, hogy a lordokat bátorítsák. Killimanban 10—12,000 személy tartott zászlós menetet, s végére hatalmas tüntetést rendezett. Mutatványul arra, hogy a veszélyeztetett önérdék mily durva kifakadásokra képes, következő mondatot idézünk egy anglikán pap beszédéből: „Ha Barrel kivégeztetett, mert egy fogházat légebe röpitett, talán nincs többé messze az idő, midőn Gladstone, összeesküdt társai-val bitófán fog esüngen, a tiszteletré méltó protestáns alkotmány légherőpitése végetti kísérletek miatt.“ Ez aztán tisztán van mondva; nem aféle „esorba köszörelési“ homályos czélzás.

**OROSZORSZÁG.** Az oroszítás nem lassan, de biztosan foly lengyelországban, egymásután teszik ki az oly tanárokat állomásaikról, kik nem tudnak oroszul. Közelebről a zsidókra is kiterjesztik figyelmüket, s e végett külön biztost küldöttek ki; mert mint tudva van a lengyelzsidóknak alig egy negyede ért oroszul.

Közelebről a kirgiz és doni kozákok komoly felkelést merészeltek; úgy, hogy elfojtására 40,000 embert összpontosítanak Orenburgban. Ezeknek vallásuk van megtámadva, eddig mahumedánok voltak, most a keleti egyházba kényszerítik őket.

**SZERBIA.** A Skupstina megnyitása f. hó 22-kére tüzetett ki, Kragujeváczban. A miniszterek már oda utaztak.

## VEGYES.

\* **A rendőrségnek egy organuma** — más alkalommal nevét is kiteszük — oly drastikus módon kapacitált egy vidéki székely atyafit, mikép kénytelenek vagyunk egész jó indulattal figyelmeztetni a rendőrigazgatót: tanítsa közegeit szelidebb bánásmódra. Azért, hogy a különben is szűk sárosutezában nem tudta kikerülni, hogy tutajgerendával megrakott szekérével egy háznak védoszlopát meg ne surolja: agyba-főbe és vérbeküpnülni valakit, nem tartozik a civilizált bánás módok és eljárások közé.

\* **Tettau Lázár** országosan engedélyezett ügynökséget nyitott összekötve ügyvédi irodával Pesten, váci utca 16. szám alatt. Ez intézet elvállal biztosításokat, kieszközöl kölcsönöket, a vidéki megbízásokat képviseli, ügyvédkedik, előfizetéseket és hirdetéseket közvetít, idegen nyelvekre fordít, jogügyeket köt, — mint igéri: mérsékelt díj mellett. Egy levélbeli válasz 1 frt.

\* **A városi képviselő-testület** ma ismét rendkívüli ülést tart, a sórház-laktanya kiépítése ügyében. A nyakra-főre haladással éppen nem lehet vádolni.

\* **A helybeli ns. timár ezéh** a Maros-Vásárhelytől fölállítandó Bem-szoborra tíz o. é. forintnyi adományt tön. Reméljük a többi ns. ezéhok is követni fogják e szép példát, hogy a tervezett szobor fölállításra mielőbb életbeléphessen.

\* **A b. e. Bodola Sámuel**, erdélyi volt ref. püspök, emlékoszlopának ünnepélyes leplezése jövő vasárnap, jun. 27 kén fog történni, a mint azt már régebben irtuk volt. Az oszlop az összes anyaszentegyház közadakozásából készült szép szürke-gránit obelisz, mintegy másfél öl magasságban. Az ünnepély reggeli isteni-tisztelettel kezdődik, a reformátusok várbeli nagytemplomában, melyet nt. Basa Mihály, az erdélyi ref. egyház közügyigazgatója fog tartani. Innen az egész közönség a temetői czinterembe vonul, hol az egyik egyházmegyei gondnok, gr. Toldalagi Victor fog alkalmi beszédet tartani, melyet nt. Elekes Károly, közjegyző, rövid áldása s az emlékoszlop megkoszorúzása rekeszt be.

\* **A helybeli lövész-torna-egylet**, mely még mindig alakulási vajadásokban szenved, mult vasárnap rendkívüli közgyűlést volt tartandó, mely azonban meg nem eshetett, miután a tagok a kellő számnak alig harmadrészeben jelentek meg. Sajnálandó és megrovást érdemlő közöny!

\* **Színházi szemlének**, lapunk tulterhelése miatt, kiszorulván rendes rovatából: itt említjük meg, hogy Körösi Berta, a mult héten, először mutatá be magát Elvira szerepében, s lágy, hajlékony hangjával méltó tapsokat aratott, bár a színpadi otthonosság szempontjából még

sok kívánnivalót hagy fönn. — Vasárnap, vasárnapi előadással, a vasárnapi közönség a „Vén bakancsos és fia a huszár“-ban gyönyörködött: Friczit Fehérvári adta, egy kissé tulozva, de különösen tagjáratásában jelesen. Hétfőn Deborah adták, közkívánatra s közmegelégedésre. Kassayné játéka valóban kitünő volt, kivált az átok-jelenetben. — Hanem az arenával ugyan nincs szerencséje a közönségnek, mert ez alkalommal már másodszor kellett belőle, az első elől, a terembe menekülni.

### Bécsi börzei árkelet.

(1869. jun. 18-án.)

|                    |                                  |
|--------------------|----------------------------------|
| 5% metalliques     | 62.40                            |
| 5% nemzeti kölcsön | 70.50                            |
| 1860 államkölcsön  | 104.70                           |
| Bankrészvény       | 746.—                            |
| Hitelrészvény      | 309.50                           |
| London             | 124.30                           |
| Ezüst              | 121.75                           |
| Arany              | 5.87 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> |

Junius 14.

Erd. földt. ment. kötvény 77 ft. 55 kr.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

**SZÁSZ BÉLA.**

### Nyílttér. \*)

#### A t. biztosító közönséghez!

Miután m.-vásárhelyi ügyünkünk t. Novák Bogdán urtól barátságos uton megváltunk, tisztelettel van szerencsénk értesítést tenni arról, hogy nevezett ur többé társaságunkat a „Victoria“-t nem képviseli.

Egyedüli ügyünkünk és képviselőnk Maros-Vásárhelytől, ez idő szerint

t. Szöllősi Sámuel ur, kihez minden a „Victoria“-t illető biztosítási ajánlatokkal fordulni méltóztassék.

A „Victoria“ biztosító-társaság vezérügynöksége Kolozsvárrt.

\*) E rovat alatt megjelenő cikkekért nem vállal felelősséget a Szerk.

# HIRDETMEÉNYEK.

(59)

Z. 4.

3-3

## Köteleességszerü nyilvános közlemény.

Csak a valódi Hoff János-féle maláta készítményeknek lehet igényük a közönség bizalmára, mivel több mint 3000 orvos vitt véghez velök számtalan gyógyítást mell- és tüdőfájdalmakban, gyomorbetegségekben, köhögésben, fejfájdalmakban, aranyérben, vérhiányban, erővesztésben sat. szenvedőkön, s e gyógyszerekkel — orvosi vélemények alapján — a legmagasb rendűek is élnek.

**Hoff János**, udvari szállító ur, központi raktárának, Bécsben, Kärntnerring 11.

Kwassitz (Morvaországban), febr. 25-én 1869. Kérek új szállítmányt Ön maláta-kivonatu egészségi söréből, melyet már ismételve rendeltem betegeimnek különböző megfelelő esetekben, s különösen nőnnél, ki **gyakori és heves — vérszegénységen és testi gyöngeségen alapuló — fejfájásban szenvedt, kitünő eredménnyel használtam**, mert már a 10-dik üvegtől elmúlt fájdalma s azóta vissza sem tért, sat. **Dr. Herbig Adolf** lovag, kerületi, helységi, urasági és gyár-orvos. Triest, febr. 22-én 1869. Kérek egy rögtöni küldeményt Ön maláta-egészségi-csokoládjából, nehogy azon helyzetbe jöjök, hogy betegeimmel félbeszakadjon annak használata. **Bönisch Ignác** cs. kir. tábort orvos, a 62-ik gyalogsági serezednél. — **Metternich herczeg** ő felsége, Párisban egy küldeményt rendelt meg a hirhedten ismert, köhögést szüntető és nyál-oldó maláta-mell-czukorkákból, Hoff Jánostól, melyek semi más, hasonló készítmény által sem helyettesíthetők. — Tüdőfájdalmam enyhítésére kérek egy gyors küldeményt ön gyógyhatásáról dicséretesen ismert maláta-egészségi-csokoládjából **Findeys F. Lajos**, admonti kispap.

Az egyedül valódi **Hoff János-féle** Maláta-kivonat-egészségi-sör, valamint a Maláta-egészségi-csokolád és Maláta-kivonat-czukorka csak is Kärntnerring 11. alatt található. A burkon „Johann Hoff“ névvonása áll.

**Árrak:** Maláta-kivonat-egészségi sör, üveggel és csomagolással: 6 üveg 3 frt 70 kr., 13 üveg 7 frt, 28 üveg 14 frt, 58 üveg 27 frt 30 kr., 120 üveg 55 frt. Maláta egészségi-csokolád: Nro. 1 egy font 2 frt 40 kr. Nro. 2 egy font 1 frt 60 kr. öt fontra fél font ingyen, 10 fontra 1<sup>1</sup>/<sub>4</sub> font. Maláta-csokolád-por, a hiányzó anyatej pótlására, 80 és 40 kr. Maláta-mellczukorkák 30 és 60 kr. — minden Bécsbe számítva.

Szives áttekintés végett a száj- és fogfájásban szenvedőknek, nemkülönben a műfogakat igénylőknek!

**ZINZK.**

a bécsi cs. k. egyetem által oklevelezett fogorvos és fogműtész, 20 évi gyakorlata

hivatkozhatva — ajánlja magát minden száj- és fogfájásban szenvedőknek gyógyítására, származott legyen e betegség közvetlen a fogaktól, vagy bármilyen távolabbi okból; nemkülönben ajánlja magát egyes fogak, vagy egész fogszomnak a legújabb angol és amerikai módszerint berakására; ezenfelül birtokában van egy ideig páratlan **orvos-szernek**, mely által minden **fogfájást** jótállás mellett **meggyógyít a redves fognak eltávolítása nélkül**.

A teljesen szegényeket e nemű bajukban 12 órától 1-ig ingyen gyógyítja. Mivel a fogorvosi műtéteknek olykor magas díjak sokakat visszaszarnak, azért nevezett orvos a hozzá bizalommal forduló betegeknek kijelenti: hogy a megkezdett műtét előtt is kész az árszabályt tetszőleges áttekintés végett közleni.

Továbbá tudatja, hogy ezután évenkénti átutaztatában e városban magát a t. cz. fogbajokban szenvedők kíváncsiához szabva több-kevésbé ideig fog tartózkodni.

Beszélhetni vele d. e. 10—12-ig, d. u. 2—5 óráig.  
**Lakása:** az Apolló-terem első emeletében.  
Itt tartózkodása ideje 8 nap.

Nyomatja Imreh Sándor Maros-Vásárhelytől, az ev. ref. főiskola betűivel 1869.